

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Hallands län

Juni 2020

Ett samarbete mellan Företagarna, Swedbank och Sparbankerna

företagarna

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikator.....	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Hallands län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Hallands län	6
Näringslivet i Hallands län.....	5
Småföretagsbarometern – Hallands län	7
Konjunkturindikator.....	7
Sysselsättning.....	9
Orderingång.....	10
Tackat nej till order.....	11
Omsättning.....	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Företagens prisförväntningar.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	14
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande tolv månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för sysselsättning, orderingång och omsättning. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Hallands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Halland är fortsatt positiv men tillväxttakten har mattats av under året som passerat. Företagens prognoser för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska, med en förväntad konjunkturindikator på lägre nivå än vid finanskriserna i början av 1990-talet och 2008-2009.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat av under de senaste tolv månaderna och Hallands tillväxttakt är starkare än riksgenomsnittet. Förväntningarna inför det kommande året visar på en minskad tillväxttakt i sysselsättningen, men till skillnad från riksgenomsnittet är förväntningarna fortsatt på en positiv nivå.
- **Orderingångens** tillväxttakt har minskat under de senaste tolv månaderna. Tillväxttakten för orderingången är dock något starkare än riksgenomsnittet. Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av coronakrisen och visar på en stark nedgång till historiskt låga nivåer.
- **Omsättningstillväxten** i Hallands län är alltjämt positiv, men tillväxttakten har i årets mätning mattats av. Företagen i länet förväntar sig en kraftigt minskad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- **Lönsamhetstillväxten** i företagen i Hallands län har ökat sedan i fjol. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag dock minska kraftigt.
- Företagen i Hallands län upplever sämre möjligheter att expandera och växa än i fjolårets rapport. 55 procent av företagen i länet säger att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, jämfört med 73 procent i fjol.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Hallands län är svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft. Andelen företag som anger tuff konkurrens samt svag efterfrågan som största tillväxthinder har ökat jämfört med fjolårets rapport.

Marie Axtelius
Regionchef Företagarna Halland

Fjolårets höga förväntningar på en ökad tillväxttakt i länet har inte infriats och vi ser att förra årets ökning i konjunkturen har vänt nedåt. Sannolikt är detta till stor del på grund av coronavirusets utbrott i Sverige vilket kraftigt har försämrat företagens tillväxtmöjligheter. Till följd av olika åtgärder för att hindra smittspridningen har efterfrågan av många företags varor och tjänster helt eller delvis upphört och i Halland är det framför allt orderingångens utveckling som drar ned den samlade konjunkturindikatorn. Det är därför avgörande att småföretagen får rätt stöd och förutsättningar för att klara denna kris, så att de fortsatt kan vara jobbmotorn i ekonomin.

Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Hallands län

Årets Småföretagsbarometer visar att konjunkturen hos landets småföretag med 1–49 anställda fortsätter att försvagas. Konjunkturindikatorn sjönk för tredje året i rad till 37 från 61 ifjol, den lägsta nivån sedan 2003. Det är en betydligt svagare utveckling än vad företagarna förutsåg under fjolåret, då konjunkturindikatorn förväntades stiga till 79. Den stora prognosavvikelsen beror sannolikt på att coronapandemin slog igenom med full kraft i svenskt näringsliv under mars och april. Företagens syn på konjunkturen försvagades allt snabbare under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Det betyder att konjunkturindikatorn föll mer under andra perioden av undersökningen än under den första. I en delrapport vecka 13 var konjunkturindikatorn till 57, därefter har alltså uppfattningen om läget förvärrats avsevärt. Alla delar i konjunkturindikatorn (sysselsättning, ordergång och omsättning) har utvecklats svagare än prognosticerats vilket visar på en tydlig konjunkturavmattning bland landets småföretag.

Den svagaste utvecklingen har varit i de tjänsteproducerande branscherna, i synnerhet transportsektorn där konjunkturindikatorn noterades till minus 20 följt av hotell och restaurang (-13). Småföretag inom bygg- och tillverkningsindustrin men även handelsföretag klarade sig bättre jämfört med övriga delbranscher även om konjunkturindikatorn är lägre än i fjolårets undersökning.

Företagen, främst de minsta med upp till fyra anställda, är mycket pessimistiska om det närmaste året. Detta trots att regeringen har presenterat flera stödpaket riktade till företag. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas sjunka till rekordlåga minus 20, vilket är en betydligt dystrare bild än minus 1 i delrapporten som presenterades i slutet av april (vecka 13). Det betyder att småföretagen förutser en djupare konjunkturedgång än under lågkonjunkturen i början av 1990-talet och 2008/2009. Både ordergången och omsättningen förväntas minska under det kommande året och är det som framför allt bidrar till nedgången i konjunkturindikatorn. Även företagens planer för sysselsättningen har blivit mer pessimistiska och andelen företag som tror att antalet anställda ska minska under det kommande året är nu något större än andelen företag som tror att det ska öka.

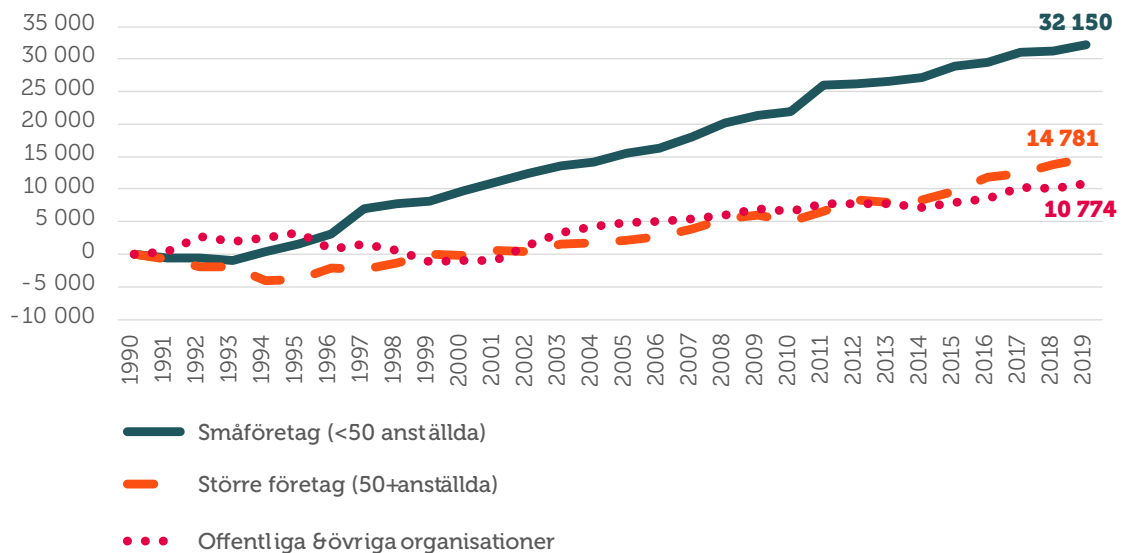
Näringslivet i Hallands län

Det halländska näringslivet kännetecknas av det stora antalet små- och medelstora företag. Genom sitt geografiska läge är Halland ett attraktivt etableringsområde för företag och placeringen utmed västkusten mellan Göteborg och Öresundsregionen är gynnsam för exporterande företag. Nyföretagandet i länet är starkt och nystartsfrekvensen i Halland är relativt sett hög. Näringslivsstrukturen gör dock att konjunkturen i länet blir relativt påverkad av internationella faktorer som valutapriser och utvecklingen av exportefterfrågan.

Den lokala näringslivspolitikerna måste fortsatt verka för att få fler nya företag att etablera sig i regionen. Det förutsätter ett brett samarbete med näringsliv, regionsföreträdare och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är viktig för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Hallands län. Även antalet sysselsatta i den offentliga sektorn har vuxit, dock marginellt.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Hallands län sedan 1990 (källa: SCB (Företagsregistret) och egna beräkningar Företagarna)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – HALLANDS LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

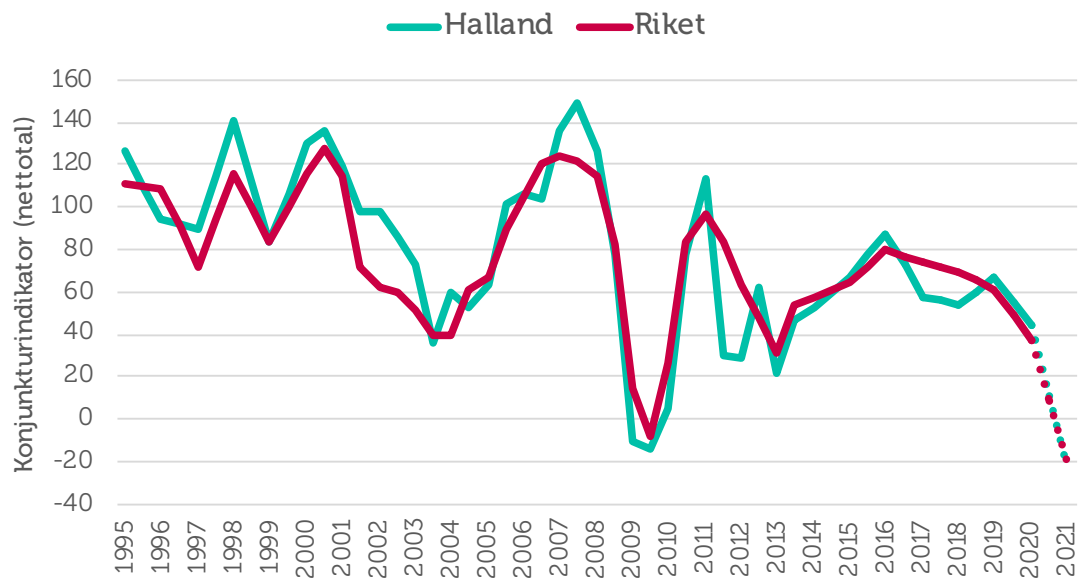
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Utvecklingen inom sysselsättning, ordergång och omsättning bland småföretagen i Hallands län kommer redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Länets småföretagare har upplevt en relativt kraftig återhämning i konjunkturen efter två perioder av väldigt svag konjunktur, först under 2008–2009 och därefter under 2012–2013.

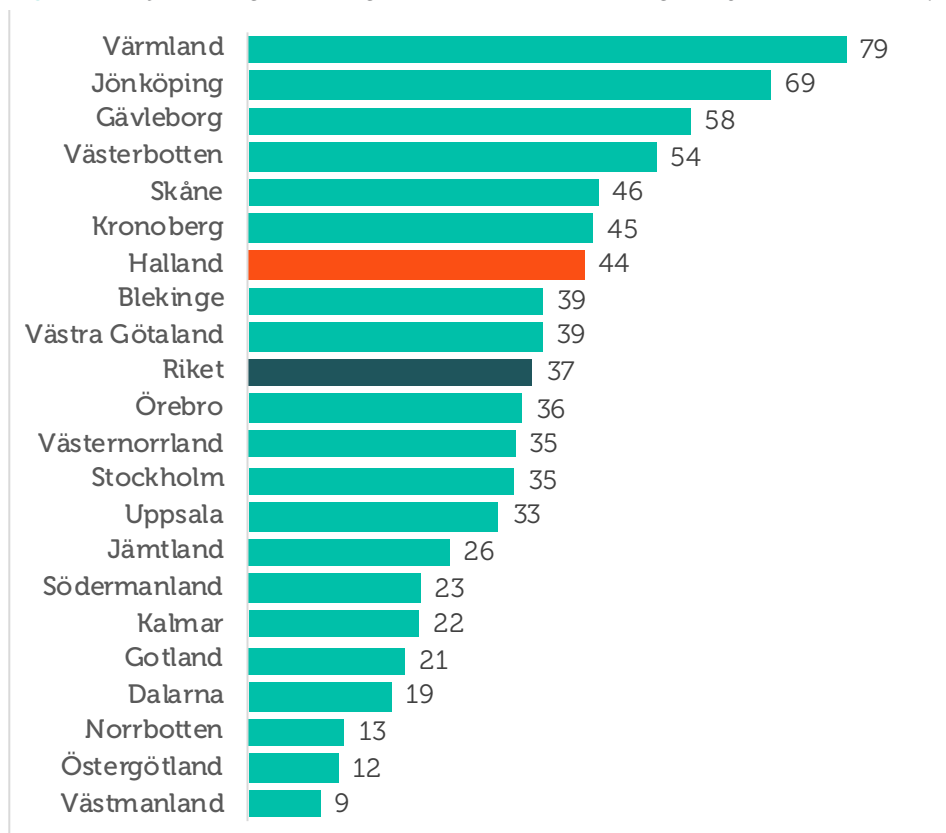
I årets Småföretagsbarometer har länets konjunkturindikator minskat jämfört med ifjol och det sammanvägda nettotalet för länets konjunktur är nu 44 (i fjol 66). Trots en avmattad tillväxttakt placerar sig länet över riksgenomsnittet som i årets mätning är ett nettotal på 37. Årets utfall blev betydligt lägre än vad länets företagare förväntade sig ifjol, då trodde de på en ökad tillväxttakt till ett nettotal på 98.

Företagens förväntningar för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska. Deras sammanvägda prognoser gällande sysselsättning, ordergång och omsättning visar en kraftig nedgång och konjunkturindikator hamnar på nettotalet -23. Ett sådant utfall skulle innebära en nedgång med hela 67 indexenheter jämfört med årets resultat. Konjunkturindikatorn skulle därmed nå de lägsta nivåerna sedan finanskrisåren, se figur 2. Motsvarande utveckling för riksgenomsnittet är ett förväntat nettotal på -20.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Hallands län och riket 1995–2020

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2020

Sysselsättning

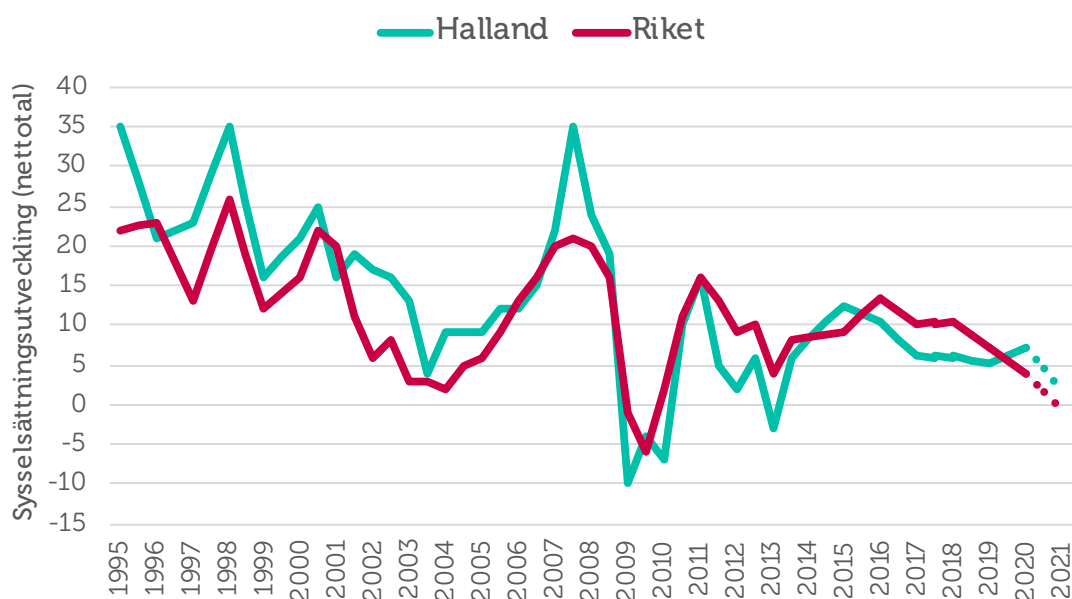
Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsutvecklingen är fortsatt positiv och tillväxttakten i Hallands län har ökat under det senaste året, till skillnad från riksgenomsnittet. I länet uppger 16 procent av företagen att de ökat sin personalstyrka under det senaste året medan 9 procent uppger att de har minskat den, vilket ger ett sammanvägt netttotal på 7. I riket som helhet svarar 16 procent att personalstyrkan har ökat och tolv procent att den har minskat, vilket ger ett riksgenomsnitt på nettotalet 4.

Sysselsättningsstillväxten i länet är därmed något högre jämfört med ifjol (netttotal 5). Utfallet blev dock en lägre tillväxttakt än vad företagen förväntade sig förra året, då förväntade sig företagen en ökad tillväxttakt till nettotalet 17.

Förväntningarna för det kommande året är en minskad tillväxttakt i sysselsättningen bland småföretagen i Halland. Nettotalet förväntas hamna på 2, vilket trots allt är högre än vid tidigare ekonomiska kriser. Riksgenomsnittets förväntningar är ett netttotal på -1. Till skillnad från riket som helhet förväntar sig länets företag en fortsatt tillväxt i sysselsättningen, om än på en låg nivå.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Hallands län och riket 1995–2020

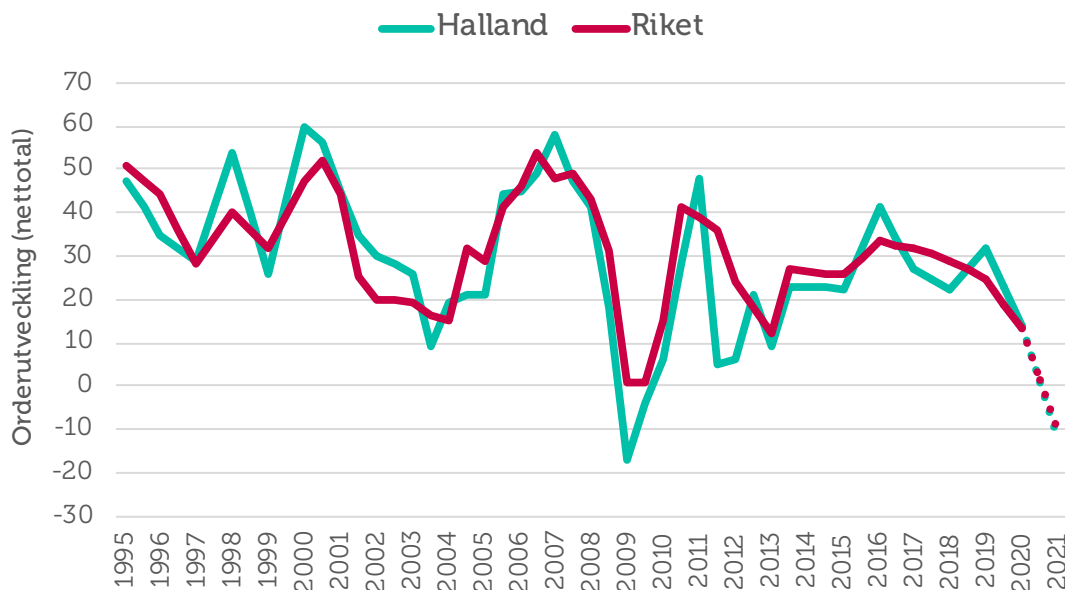
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxttakten för orderingången hos företagen i Halland län har mattats av under de senaste tolv månaderna. Av länets företag har 36 procent sett en ökad orderingång samtidigt som omkring var femte företag uppger att den minskat de senaste tolv månaderna. Detta ger ett netttotal på 14, vilket ska jämföras med nettotalet 32 ifjol. Trots en avmattad tillväxttakt i orderingången har Halland en något högre tillväxttakt än rikssnittet, vars netttotal är 13.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av coronakrisen och visar på en stark nedgång. Endast 21 procent av företagen tror att deras orderingång kommer att öka, medan 34 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat netttotal på -13. Motsvarande netttotal för riket som helhet är -11. Om länets prognos stämmer innebär det att företagets orderingång hamnar på en liknande nivå som vid finanskrisen 2008–2009.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Hallands län och riket 1995–2020

Tackat nej till order

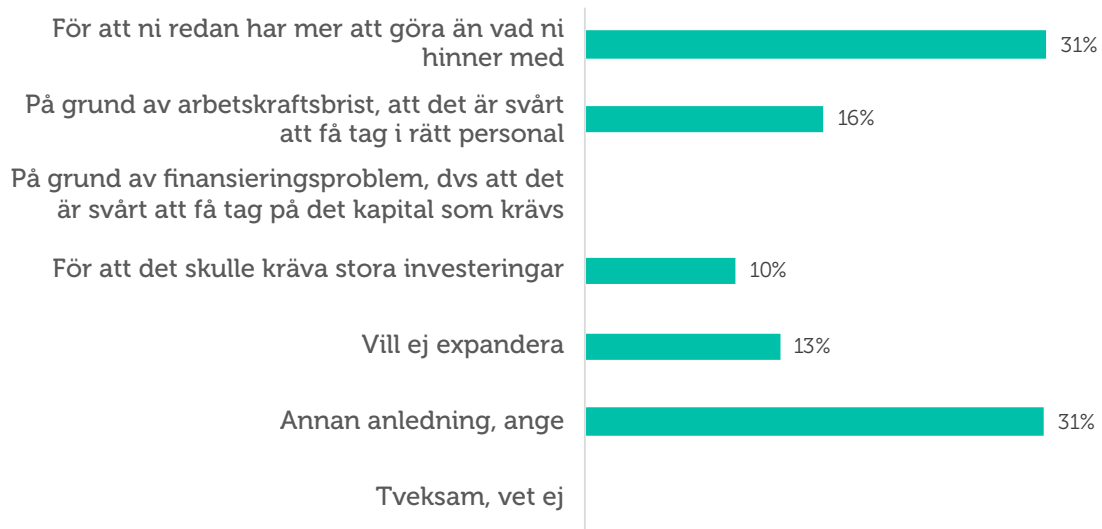
När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas, kan många företag behöva tacka nej till order. Av länets företagare har 32 procent tackat nej till order under det senaste året. Detta är så gott som oförändrat sedan fjolårets mätning då motsvarande andel var 31 procent. Hallands län placerar sig därmed under riksgenomsnittet där 36 procent av landets småföretagare har tackat nej till order de senaste tolv månaderna.

Precis som i de övriga länen är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order en konsekvens av att de redan har mer att göra än vad de hinner med. 31 procent av Hallands företag anger detta som främsta anledning, jämfört med riksgenomsnittet på 50 procent.

Som tidigare år, och i likhet med riket som helhet, är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram i texten upplever många företag i Hallands län kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis handla om att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

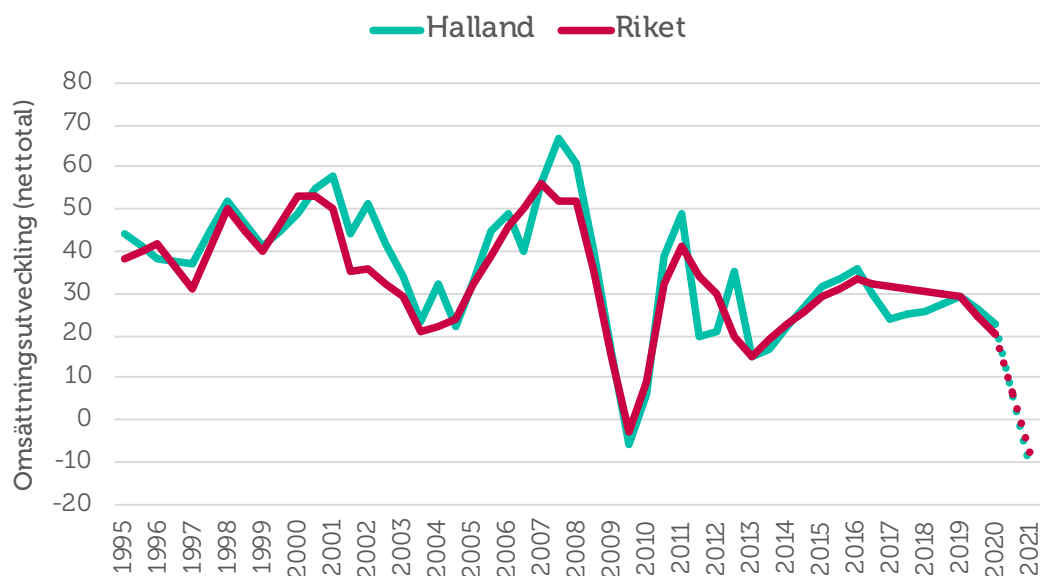
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Hallands län är alltjämt positiv, men tillväxttakten har i årets mätning mattats av. Omkring hälften, 46 procent, av företagen har haft en ökad omsättning under året som gått samtidigt som den minskat hos 23 procent. Detta ger ett sammanlagt nettotal på 21 för omsättningsutvecklingen, ifjol var nettotalet 29. Nettotalet för omsättningstillväxten i Halland ligger strax över riksnittets nettotal på 20.

Coronakrisen har på kort tid lett till en kraftigt minskad efterfrågan på många företags varor och tjänster. Detta avspeglas också i företagens prognoser för omsättningsutvecklingen under de kommande tolv månaderna. 27 procent av företagen tror att omsättningen kommer att öka, samtidigt som 39 procent förväntar sig att den minskar under det närmsta året. Det ger ett förväntat nettotal på -12. Ett sådant utfall skulle innebära att omsättningstillväxten för länets företag blir historiskt låg. Motsvarande prognos för riket som helhet är nettotal -8.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Hallands län och riket 1995–2020

Lönsamhetsutvecklingen

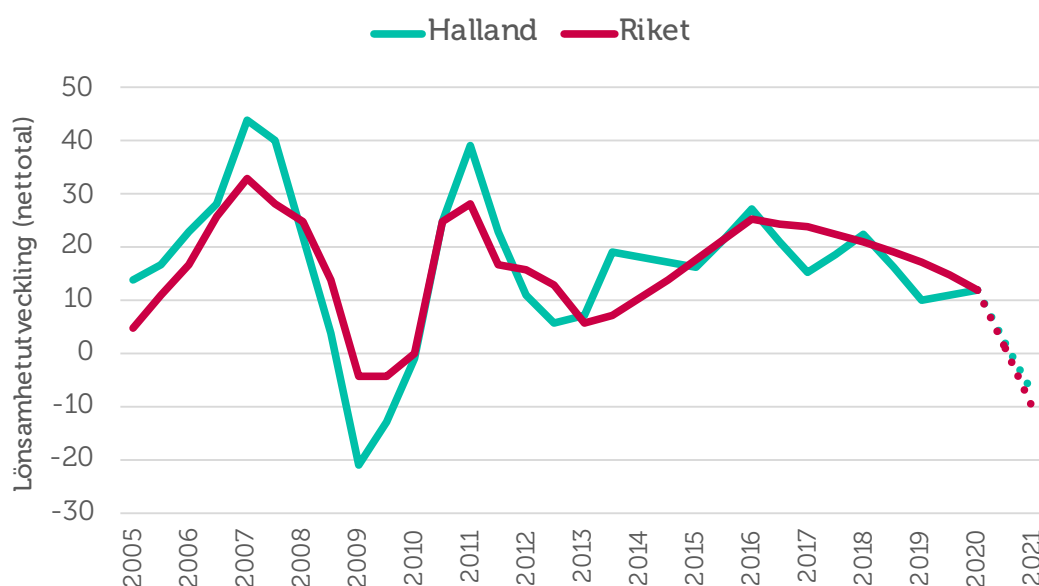
Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar hänger delvis ihop med lönsamhetsutvecklingen. I årets Småföretagsbarometer är lönsamhetstillväxten i Hallands län fortsatt positiv och tillväxttakt har ökat jämfört med i fjol. 31 procent av företagen uppger en förbättrad lönsamhet och 19 procent uppger att den försämrats, detta ger ett nettotal för lönsamhetstillväxten 12 (i fjol 10). Detta placerar länet i nivå med riket som helhet som har haft en vikande tillväxttakt.

Trots en ökad tillväxttakt blev årets nettotal för lönsamhetstillväxten inte så högt som företagen förväntat sig. Ifjol var företagens prognos att tillväxten skulle nå ett nettotal på 40.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Hallands läns småföretag minska till -8. Nettotalet för den förväntade lönsamheten ligger dock över riksgenomsnittets nettotal på -10. Bland företagen i länet tror 18 procent på en högre lönsamhet samtidigt som 38 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

Förväntningarna på utvecklingen framöver speglar en stor osäkerhet om vilka effekter den pågående coronakrisen kommer att ha för svenska småföretag på sikt. Det rådande läget har skapat stora påfrestningar i såväl den svenska ekonomin som i världsekonomin och rörelsen i lönsamheten är tecken på hur även småföretagen påverkas av detta.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Hallands län och riket 2005–2020

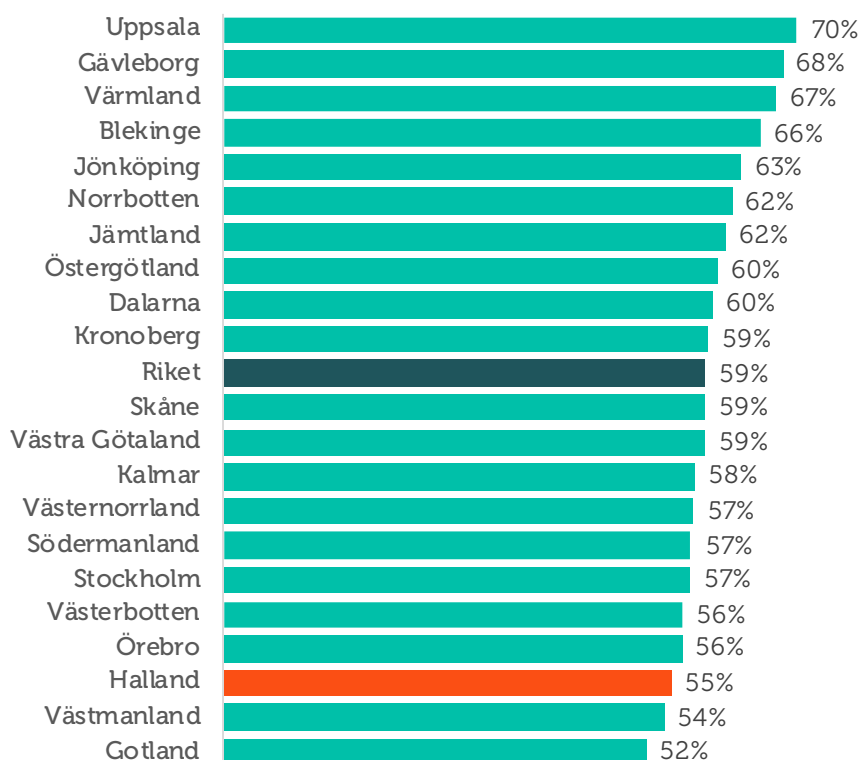
Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en betydligt lägre nivå än förra året. I länet räknar 19 procent av företagen med att kunna höja priserna kommande året, medan tolv procent räknar med minskade priser. I fjolårets rapport förväntade sig 50 procent av företagen att kunna höja sina priser under det kommande året. Förväntningarna på prisutvecklingen bland företagen i Halland läns ligger under rikssnittets 27 procent. Givet de negativa prognoserna för bland annat företagens omsättning och ordergångar gör det svårt för företagen att höja sina priser.

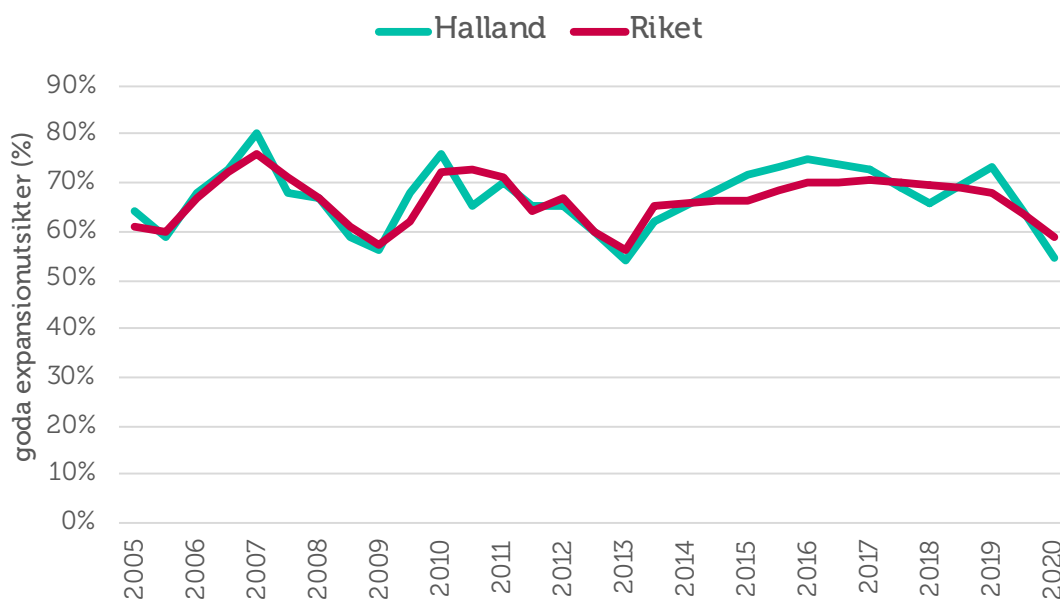
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Hallands län upplever i år sämre möjligheter att växa framöver än förra året. I länet anser 55 procent av företagen (ifjol 73 procent) att de har goda utsikter att expandera på sikt. Motsvarande siffra för riket som helhet är 59 procent, se figur 9. Från att ifjol ha legat i toppen av listan, placerar sig nu Halland i botten jämfört med övriga län. Samtidigt ser vi i figur 11 att omkring nio av tio företag i Hallands län vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2020

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Hallands län och riket 2005–2020

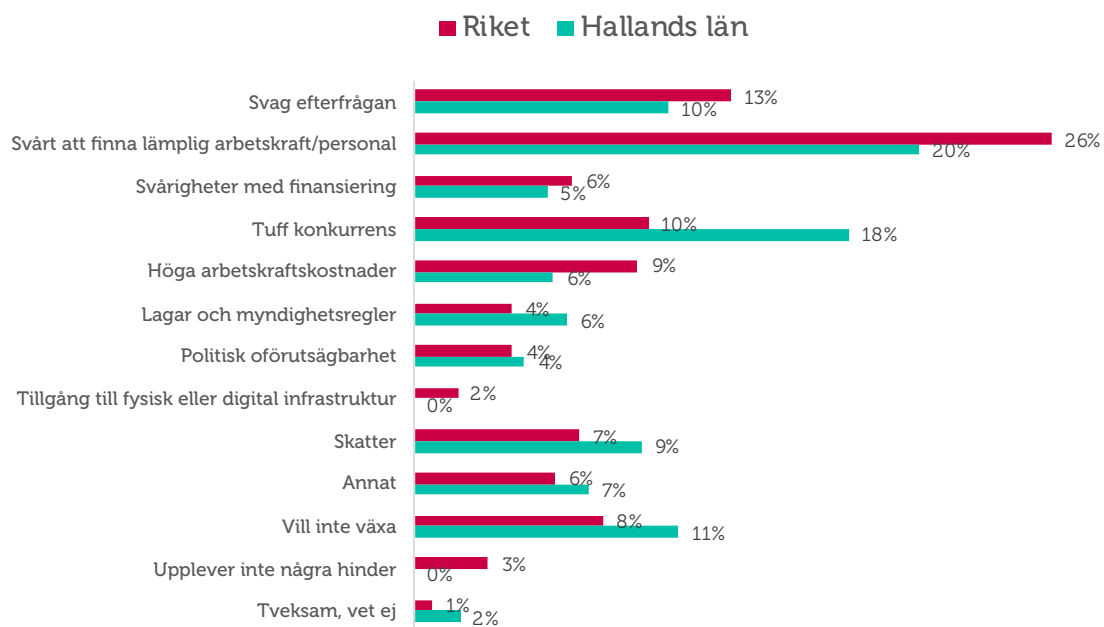

Trots en lägre andel än i fjol är brist på lämplig arbetskraft fortsatt det enskilt största tillväxthindret som företagen i Hallands län upplever. Vart femte företag uppger detta som det enskilt största hindret för expansion. Ifjol var motsvarande andel 29 procent.

Tuff konkurrens är fortsatt ett betydande tillväxthinder för företagen i Halland. I årets undersökning anger 18 procent detta som det främsta tillväxthindret, vilket är en ökning med tre procentenheter jämfört med fjolårets rapport.

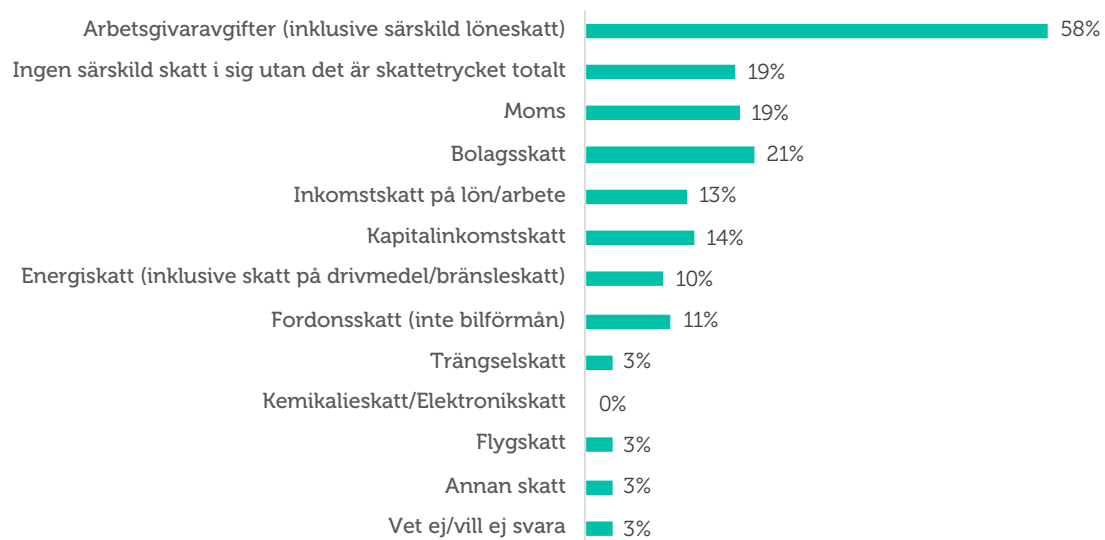
Företagen i såväl Hallands län som för riket som helhet upplever i år att en svag efterfrågan av företagets varor eller tjänster är det näst största hindret för tillväxt. Tio procent av länets företag anger att svag efterfrågan är det enskilt största tillväxthindret, vilket ska jämföras med fem procent ifjol. Detta är sannolikt en effekt av att coronakrisen lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden. Men det är även en effekt av politiska beslut för att förhindra smittspridning, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud helt eller delvis upphört.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Hallands län och i riket 2020 (procent)

Bland de företag som anger att skatter är ett tillväxthinder är det framför allt arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget, se figur 12. Till detta kommer bland annat moms och bolagsskatt. Omkring vart femte företag anger att det är det totala skattetrycket snarare än någon särskild skatt i sig som utger hinder för verksamheten.

Figur 12 Du angav skatter som ett hinder för expansion, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

SLUTSATSER

Trots att tillväxttakten hade avtagit pekade småföretagens förväntningar inför 2020 på en fortsatt positiv konjunkturutveckling inom både tillverknings- och tjänstesektorn. Företagens högt ställda prognoser har dock inte införlivats under året, vilket tyder på att konjunkturläget mattats av avsevärt redan innan coronapandemin kraftigt började påverka det svenska näringslivet under mars 2020.

Företagens förväntningar på konjunkturutvecklingen de kommande tolv månaderna är nu mycket pessimistiska och tydligt påverkade av coronapandemin. I Hallands län har konjunkturindikator minskat från fjolårets nettotal 66 till årets 44. Utfallet av årets konjunkturindikator blev lägre än vad länets företagare förväntade sig i fjolårets rapport, i vilken de trodde på en ökad tillväxttakt. Företagens förväntningar för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska, med prognos om en konjunkturindikator på de lägsta nivåerna sedan tidigare finanskrisår.

De främsta hindren för företagens tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, tuff konkurrens och svag efterfrågan. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Halland har nästan var tredje företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till att företagen tackat nej till order är kapacitetsbrist samt svårighet att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Sveriges små och medelstora företag finansierar välfärden. De har skapat fyra av fem nya jobb under de senaste decennierna och är motorn i svensk ekonomi. Inom loppet av några veckor har de kastats in i en av de djupaste och mest svåröverskådliga kriser vi upplevt i modern tid. I takt med att antalet företag som påverkas negativt blir fler, stiger arbetslösheten och utanförskapet ökar. Det kan få förödande konsekvenser för det svenska samhället. Förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande blir därför än mer avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Småföretagens tillgång till kompetens, kostnaden att anställa, samt incitamenten för företagande genom bland annat skattesystemets utformning och andra för konkurrenskraften viktiga frågor måste prioriteras, annars är risken att nyinvesteringar skjuts på framtiden och lågkonjunkturen cementeras.